

TÍÐINDI

Menn eru fyrri heilsuvanbýti:

TALAN ER UM JAVN

Heilsa snýr seg ikki bert um kost og rørslu. Nei, hon snýr seg eisini í stóran mun um virðisgrundarlag, samleika og fólkaræði, sigur Magni Mohr, formaður í Fólkaheilsuráðnum

Annika Kunoy lm
annika@sosialurin.fo

Magni Mohr er ørkymlaður. Heilsustøðan hjá monnum - bæði í Føroyum og aðra staðni í heiminum - er verri enn heilsustøðan hjá kvinnum. Hetta má ikki fara framvið, og tí heldur hann, at Javnstøðunevndin átti at tikið evnið upp.

Hann greiðir frá, at rákið er tað sama í Føroyum, sum tað er aðra staðni, hóast vit nýliga veruliga hava sett hol á hetta kjakið her heima.

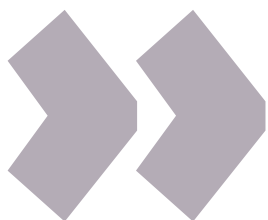
Í miðal liva menn fyra ár styttri enn kvinnur. Orsøkirnar eru fleiri: menn drekka og roykja meir, røra seg minni, fara seint til lækna og fáa fleiri fólkasjúkur enn kvinnur. Eisini eru tað fleiri menn enn kvinnur, sum gera sjálmorð. Umframt tað, so vísir tað seg, at dreingir klára seg verri í skúlanum enn gentur.

Í framkomna heiminum standast nógvar av sjúkunum av óheppnum lívsvanum. World Health Organization (WHO) metir, at ósunnur liviháttur er orsøkin til 70 prosent av teimum sjúkunum, ið raka menn harðast.

Í dokumentarinum hjá Kringvarpinum »Teir váðafúsu menninir«, ið varð vístur 2. mai í ár, segði Jansy Gaardlykke, ráðgevandi sjúkrarøktarfrøðingur hjá Krabbameinsfelagum, at menn fara seinni til lækna og taka ikki ávaringarstekini teir hava í álvara. Og tá teir fara til lækna, so er tað ofta ikki av egnum ávum. Kvinnur venda sær eisini oftari til Krabbameinsfelagið, har 80 prosent fráboðanum eru frá kvinnum og bert 20 prosent frá monnum.

Magni Mohr, formaður í Fólkaheilsuráðnum, undrast á, at evnið ikki verður tikið upp sum eitt javnstøðutrupulleiki

Hevur annað kynið tað verri innan eitt ávíst øki, so má man taka kynspolitiska støðu

Meir enn kropsligar sjúkur
Øll parametur vísa, at menn duga verri at lurta eftir heilsu-

Fakta

Kanningar vísa, at menn generelt eru verri fyrri heilsuliga enn kvinnur, og tí varpar Fólkaheilsuráðið ljós á menn og heilsu.

Sum liður í javnstøðupolitikkinum hjá tí almenna ynskti Fólkaheilsuráðið betur javnstøðu á heilsuøkinum. Tí varð fólkaheilsuráðstevnan "Hvussu hevur tú tað, Maður?" hildin í januar mánaða í ár. Undirtøkan til ráðstevnuna var ómetaliga stór, og formaðurin í Fólkaheilsuráðnum, Magni Mohr, heldur, at hon setti ferð á orðaskiftið um evnið.

ráðum enn kvinnur, og avleiðingin fevnir breiðari enn kropsligar sjúkur.

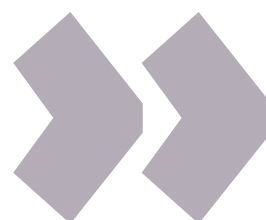
- Vit ynskja sum fólkaheilsaráð at seta fokus á hendan vaksandi trupulleikan, staðfestir Magni Mohr.

Lív Patursson, samskipari í javnstøðumálum, tekur undir við Magna Mohr í, at Javnstøðunevndin hevur ábyrgd í hesum ójavnnum millum kynini.

- Umframt at hava eftirlit við at javnstøðulógin verður hildin, hevur javnstøðunevndin millum annað eisini ábyrgd av at vera ráðgevi hjá myndugleikum, stovnum, feløgum og einstaklingum í javnstøðuspurningum og at geva tilmæli í javnstøðumálum. Eitt tilmæli, sum javnstøðunevndin hevur havt er at varpa ljós á menn og heilsu, tí vit viðurkenna, at hetta krevur uppmerksemi. Tað er umráðandi altíð at gera greitt, at javnstøða ikki er eitt

kynskríggj, og at tað altíð eru tvær ella fleiri síður av somu medalju. Tá vit tosa um serlig vánalig kor fyrri menn, tosa vit ikki um ein mannfólkatrupulleika burturav, men vit tosa um ein samfelagstrupulleika, sum er orsakað av ójavnstøðu og ójövnum umstøðum og livikorum fyrri menn, kvinnur og onnur. Á sama hátt, tá vit tosa um øki, har serliga kvinnur eru fyrri vanbýti, er ikki talan um ein kvinnutrupulleika, men ein samfelagstrupulleika sum vit øll í felag - og myndugleikarnir sum vara av - hava ábyrgd av at viðurkenna, varpa ljós á og gera nakað við, staðfestir Lív Patursson.

Mannfólk eru ikki bert fyrri

Hevur annað kynið tað verri innan eitt ávíst øki, so má man taka kynspolitiska støðu

Tá vit tosa um serlig vánalig kor fyrri menn, tosa vit ikki um ein mannfólkatrupulleika, men um ein samfelagstrupulleika sum er orsakað av ójavnstøðu og ójövnum umstøðum og livikorum fyrri menn, kvinnur og onnur

vanbýti, tá talan er um vanligastu kropsligu sjúkurnar, so sum krabbamein, hjarta- og æðrasjúkur og diabetis. Teir eru eisini grundleggjandi fyrri vanbýti heilt frá barnaárum, og talan er um virðisgrundarlagið í samfelagnum, samleika og fólkaræði.

Inntriv í barnaárum

- Heilsa er ikki bara gularøtur og rennitúrar, staðfestir formaðurin í Fólkaheilsuráðnum. Talan er eisini um ein javnstøðu spurning, tí hevur annað kynið tað verri innan eitt ávíst øki, so má man taka kynspolitiska støðu, tí sosiala støðan hjá dreingjum og monnum er tengd at, at hetta verður tikið upp, sigur formaðurin í Fólkaheilsuráðnum.

Lív Patursson leggur afturat, at trupulleikin er tann, at vit hava sera stirvvar rammur og væntanir til bæði menn og kvinnur í føroyska samfelagnum. Hon greiðir frá, at tað serliga er, tá børn eru frá fimm til